

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ СТОМАТОЛОГІЇ ТА
ЛАБОРАТОРНОЇ МЕДИЦИНИ
Кафедра стоматології післядипломної освіти**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

**В.о. директора навчально-наукового
інституту стоматології та
лабораторної медицини**

Євген КОСТЕНКО

«01» вересня 2025 р.

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
циклу спеціалізації за спеціальністю «Хірургічна стоматологія»**

Освітньо-професійна програма вищої освіти підготовки фахівців

Галузь знань 22 Охорона здоров'я

Спеціальність 221 Стоматологія

Професійна кваліфікація Лікар-спеціаліст

Ужгород – 2025

Силабус циклу спеціалізації за фахом «Хірургічна стоматологія» галузі знань 22
“Охорона здоров'я”, спеціальність 221 “Стоматологія”.

Розробники: Потапчук А. М., д.мед.н., професор, завідувач кафедри стоматології післядипломної освіти, Криванич В.М. – доцент кафедри стоматології післядипломної освіти, Русин В.В. – доцент кафедри стоматології післядипломної освіти, Алмаші В.М. – доцент кафедри стоматології післядипломної освіти, Сапович Б.Я. – старший викладач кафедри стоматології післядипломної освіти, Басараб Н.С. – асистент кафедри стоматології післядипломної освіти.

Силабус затверджений на засіданні кафедри стоматології післядипломної освіти

Протокол від “28 ” серпня 2025 року № 1

завідувач кафедри _____ Анатолій ПОТАПЧУК
(підпис)

Силабус схвалений на засіданні науково-методичної комісії ННІ стоматології та лабораторної медицини ДВНЗ “Ужгородський національний університет”

Протокол від “01” вересня 2025 року № 1

Голова науково-методичної комісії
ННІ стоматології та лабораторної медицини

_____ Оксана КЛІТИНСЬКА
(підпис)

«01» вересня 2025 року

© Потапчук А.М., 2025р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025р

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Компетентності, результати навчання і практичні навички.
5. Організація навчання
Структура навчальної дисципліни
Тематичні плани
6. Методи навчання
7. Система оцінювання
8. Політика навчальної дисципліни
9. Перелік навчально-методичної літератури

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Назва дисципліни	Спеціалізація «Хірургічна стоматологія» за фаховим напрямком акредитації 221 «Стоматологія»
Керівник кафедри	д.мед.н., професор ПОТАПЧУКА.М. kaf-stomat-po@uzhnu.edu.ua stomatkafedra@gmail.com anatoliy.potapchuk@uzhnu.edu.ua
Викладачі	д.мед.н., професор ПОТАПЧУК А.М. anatoliy.potapchuk@uzhnu.edu.ua https://scholar.google.com.ua/citations?user=Lw6WtwYAAAAJ&hl=uk&oi=ao к.мед.н., доц. Русин В.В. vitaliy.rusyn@uzhnu.edu.ua https://scholar.google.com.ua/citations?user=EQ8xxZwAAAAJ&hl=uk к.мед.н., доцент Криванич В.М. volodymyr.kryvanych@uzhnu.edu.ua https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=2fXNAToAAAAJ доц. Алмаші В.М. vasil.almashi@uzhnu.edu.ua https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=3YKhNeEAAAAJ ст.викл. Мельник Ю.О. yurii.melnyk@uzhnu.edu.ua https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=qQFpZRUAJ ст.викл. Цуперяк С.С. serhii.tsuperiak@uzhnu.edu.ua https://scholar.google.com.ua/citations?user=a2R1P-wAAAAJ&hl=uk ас. Басараб Н.С. nazar.basarab@uzhnu.edu.ua https://scholar.google.com.ua/citations?

Е-mail кафедри стоматології ПО	kaf-stomat-po@uzhnu.edu.ua
Формат дисципліни	практичні заняття, лекції, самостійна робота
Обсяг дисципліни	загальна кількість годин – 6 місяців (936 годин)., з них: лекції – 60 год., практичні заняття – 300 год., семінарські заняття – 154 год., самостійна робота – 224 год., додаткові програми – 198 год., кількість кредитів ЄКТС –31,2
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<p>Офіційний веб-сайт http://www.uzhnu.edu.ua містить інформацію про освітні програми, навчальну, наукову і виховну діяльність, структурні підрозділи, правила прийому, контакти;</p> <ul style="list-style-type: none"> - необмежений доступ до мережі Інтернет; - фонди та електронні каталоги наукової бібліотеки ДВНЗ «УжНУ», а також до електронного репозитарію ДВНЗ «УжНУ» (https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/) де містяться навчально-методичні матеріали з дисциплін навчального плану; - наукова бібліотека, читальні зали; - віртуальне навчальне середовище Moodle (https://e-learn.uzhnu.edu.ua). <p>Навчальні та дидактичні матеріали, презентації, навчальні відео, практичні кейси та ситуаційні завдання, тести з дисциплін даної освітньої програми доступні студентам через систему електронного навчання університету. Університет забезпечений доступом до міжнародних наукометричних баз даних Web of Science та Scopus.</p>
Матеріально-технічне забезпечення	Навчальні кімнати, обладнані мультимедійними засобами; комп'ютерний клас із програмним забезпеченням; матеріально-технічна база стоматологічного факультету, приватні бази стажування.

2. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Викладання циклу спеціалізації “Хірургічна стоматологія” передбачає здобуття та поглиблення комплексу знань, практичних навичок і вмінь, формування професійних компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв’язання нових завдань необхідних для самостійної лікарської діяльності, формування лікаря-стоматолога, як організатора та координатора лікувально-діагностичної та профілактичної роботи.

Навчальна дисципліна спрямована на підготовку всебічно розвинених спеціалістів-новаторів, які б володіли теоретичними знаннями і практичними навичками та вміннями застосування сучасних методів діагностики, лікування та профілактики стоматологічних захворювань.

Протягом навчання формуються навички оволодіння використання засобів діагностики, лікування та профілактики основних стоматологічних захворювань.

Навчальна дисципліна спеціалізації за фахом “Хірургічна стоматологія” інтегрується з такими предметами, як анатомія людини, фізіологія людини, патологічна анатомія, патфізіологія, біохімія, гістологія, неврологія.

3. МЕТА ТА ЦІЛІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни: основною метою циклу спеціалізації “Хірургічна стоматологія” є підготовка лікаря до роботи в лікувально-профілактичних закладах системи охорони здоров’я на посадах, які передбачені типовими номенклатурними табелями та освітньо-кваліфікаційною характеристикою лікаря – спеціаліста.

Цілі навчальної дисципліни:

- розширити та вдосконалити теоретичні знання лікарів циклу спеціалізації “Хірургічна стоматологія” щодо сучасних методів діагностики: обладнання, показання до їхнього використання, діагностичні можливості, а також методів лікування стоматологічних захворювань – протоколи, особливості проведення;
- вдосконалити сукупність професійних практичних вмінь і навичок фахівця циклу спеціалізації “Хірургічна стоматологія” для надання висококваліфікованої стоматологічної допомоги з використанням інноваційних діагностичних та лікувальних методів;
- сформувати, розвинути і закріпити комплекс морально-психологічних якостей, як невід’ємної частини професійної підготовки фахівців циклу спеціалізації “Хірургічна стоматологія” для провадження ними майбутньої професійної діяльності.
- сприяти розвитку навичок комунікації, здатності брати на себе відповідальність, працювати в критичних умовах, вміння попереджати конфлікти, розуміння важливості вчасного виконання поставлених завдань.

4. КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ І ПРАКТИЧНІ НАВИЧКИ

Навчальна дисципліна для здобувачів освіти спеціалізації за фахом «Хірургічна стоматологія» спрямована на оволодіння здобувачами такими компетентностями:

Професійна спрямованість: виражається в засвоєнні лікарями необхідних навичок лікаря-стоматолога хірургічного профілю.

Виховна спрямованість: базується на принципах формування високоосвіченого, всебічно розвиненого сучасного спеціаліста, який повинен творчо освоювати свою професію, бути готовим завжди надати стоматологічну допомогу.

Для складання раціонального індивідуального плану по самостійному вивченню дисципліни лікарі повинні ознайомитися із тематичними планами лекцій, семінарів та практичних занять і їх коротким змістом.

Прямий зв'язок з кафедрами терапевтичної, хірургічної, ортопедичної та дитячої стоматології – отримані базові знання на цих кафедрах поглиблюються та удосконалюються на кафедрі стоматології післядипломної освіти.

1.1. Інтегральна компетентність

ІК. Здатність до самостійної діяльності за фахом відповідно до вимогово-кваліфікаційної характеристики лікаря-стоматолога-хірурга.

1.2. Загальні компетентності.

Оволодіння загальнонауковими компетентностями

ЗК1. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу наукової інформації з різних джерел.

ЗК2. Здатність до професійного вдосконалення.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій у професійній діяльності, пошуку та критичному аналізу інформації.

ЗК4. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт.

ЗК5. Уміння спілкуватися у професійному середовищі та з представниками

інших професій у національному та міжнародному контексті.

ЗК6. Уміння працювати в команді.

ЗК7. Здатність до адаптації, дії в новій ситуації, бути критичним і самокритичним.

ЗК8. Здатність генерувати нові ідеї, розробляти та управляти проектами.

ЗК9. Здатність дотримуватися принципів медичної деонтології.

1.3. Спеціальні компетентності.

- СК1. Керуватися чинним законодавством України про охорону здоров'я та нормативно-правовими актами, що визначають діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я, організацію стоматологічної допомоги.
- СК2. Застосовувати сучасні методи діагностики та лікування захворювань органів ротової порожнини.
- СК3. Надавати невідкладну стоматологічну допомогу при гострих запальних процесах, травматичних пошкодженнях, кровотечах, а також допомогу при анафілактичному шоці, гіпоксії, гіпертонічному синдромі.
- СК4. Здійснювати нагляд за побічними реакціями / діями лікарських засобів.
- СК5. Володіти сучасними методами наукового дослідження в стоматології.
- СК6. Працювати в тісному контакті з суміжними спеціалістами та службами.
- СК7. Дотримуватися принципів медичної деонтології.
- СК8. Планувати роботу та проводити аналіз її результатів.
- СК9. Керувати роботою середнього медичного персоналу.
- СК10. Вести лікарську документацію.
- СК11. Постійно удосконалювати свій професійний рівень.

1.4. Програмні результати навчання

- ПРН1. Знати чинне законодавство та нормативні документи, що регламентують діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я.
- ПРН2. Знати організацію хірургічної стоматологічної допомоги населенню.
- ПРН3. Знати основи права в медицині.
- ПРН4. Знати права, обов'язки та відповідальність лікаря-стоматолога-хірурга.
- ПРН5. Знати показники роботи закладів охорони здоров'я.
- ПРН6. Володіти сучасною класифікацією захворювань ротової порожнини та щелепно-лищевої ділянки.
- ПРН7. Знати сучасні методи клініки, профілактики, діагностики та хірургічного лікування стоматологічних захворювань.

ПРН8. Знати методи фізіотерапії та дієтичного харчування в хірургічній стоматології.

ПРН9. Знати питання щодо працездатності хірургічних стоматологічних хворих.

ПРН10. Знати сучасну літературу за фахом та методи її узагальнення.

ПРН11. Постійно удосконалювати свій професійний рівень.

Лікар-стоматолог-хірург повинен володіти такими практичними

навичками:

- проводити клінічне обстеження хворого з хірургічним стоматологічним захворюванням, застосовуючи основні та допоміжні методи обстеження (інструментальні, лабораторні, рентгенологічні та інші);
- проводити диференційну діагностику основних стоматологічних захворювань; діагностувати запальні процеси щелепно-лицевої ділянки одонтогенного та неодонтогенного походження (пульпіт, періодонтит, періостит, остеомієліт, абсцес, флегмона, гайморит, лімфаденіт, фурункул, карбункул, тромбофлебіт вен обличчя), специфічні запальні процеси (актиномікоз, туберкульоз, сифіліс, ВІЛ та СНІД), запалення слинних залоз та їх протоків, слинокам'яну хворобу, невралгії, неврит трійчастого та лицьового нерва;
- діагностувати травматичні пошкодження зубів, альвеолярного відростка та щелеп;
- діагностувати аномалії розвитку зубів та деформації щелеп;
- діагностувати захворювання слинних залоз різної етіології;
- діагностувати доброякісні та злоякісні пухлини та пухлиноподібні захворювання щелепно-лицевої ділянки;
- діагностувати передраковий стан слизової оболонки порожнини рота, червоної облямівки губ, шкіри обличчя;
- діагностувати вроджені незрощення верхньої губи та піднебіння;
- застосувати різні види місцевого знеболення (аплікаційну, інфільтраційну, периферичну провідникову анестезію) за показаннями;
- надавати невідкладну хірургічну допомогу при гострому зубному болю, при запальних процесах щелепно-лицевої ділянки (пульпіті, періодонтиті,

періоститі, остеомієліті, абсцесі, перикороніті, запаленні слинних залоз та їхніх протоків, лімфаденіті, запальному інфільтраті, фурункулах, карбункулах);

- здійснювати типове видалення зубів, здійснювати розтин абсцесів з боку порожнини рота;

- проводити первинну хірургічну обробку при невогнепальних та вогнепальних пошкодженнях тканин щелепно-лицевої ділянки та шиї;

- проводити накладання шин на зуби при вивихах зубів, тимчасову іммобілізацію при переломах щелеп;

- розробити схему післяопераційного догляду за хворим та профілактику післяопераційних ускладнень в умовах амбулаторного прийому;

- своєчасно визначити показання до госпіталізації та направити хворого до спеціалізованого медичного закладу.

-

5. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Структура навчальної дисципліни

Форма навчання	Цикл	Кількість годин				Самостійна робота	Додаткові програми
		Всього	Аудиторних				
			Лекції	Практичні заняття	Семінарські заняття		
Денна	Спеціалізація	936	60	300	154	156	198

Навчальний план
циклу спеціалізації з хірургічної стоматології

№	Назва розділу	Всього годин	Лекції	Практичні заняття	Семінари	Самостійна робота
1.	Обстеження хворих з хірургічною стоматологічною патологією	44	4	24	10	6
2.	Організація хірургічної стоматологічної допомоги.	24	-	12	12	-
3.	Питання анестезіології в хірургічній стоматології.	52	4	28	8	12
4.	Інтенсивна терапія в хірургічній стоматології.	20	4	8	4	4
5.	Операція видалення зуба.	50	4	16	6	24
6.	Запальні захворювання щелепно-лицевої ділянки.	138	12	48	8	70
7.	Захворювання СНЩС.	24	-	8	8	8
8.	Травматичні пошкодження ЩЛД.	112	8	32	56	16
9.	Неврогенні захворювання.	8	-	8	-	-
10.	Доброякісні пухлини та пухлиноподібні новоутворення.	52	4	20	8	20
11.	Передракові захворювання ЩЛД.	32	4	8	4	16
12.	Злоякісні пухлини ЩЛД.	48	4	16	-	28
13.	Патологія тканин пародонту.	24	-	12	-	12

14.	Основи відновної хірургії.	98	12	60	18	8
	Іспит	12	-	-	12	-
	Всього	738	60	300	154	224
	Додаткові програми.					
1.	Невідкладні стани в стоматологічній практиці та тактична медицина	6				
4.	Променева діагностика	40				
5.	Хірургія	24				
6	Менеджмент в охороні здоров'я	24				
7	Лікова психологія	16				
8	Анестезіологія	40				
9.	Інфекційні хвороби (ВГ)	24				
	Всього	198				
	Разом	936				

Основна частина

Теми лекцій

Всього- 60 год.

№	Назва теми	Г години
1.	Методи обстеження хворих з хірургічною стоматологічною патологією.	4
2.	Основні методи реанімації та інтенсивної терапії в хірургічній стоматології. Методи невідкладної та спеціалізованої хірургічної стоматологічної допомоги.	4
3.	Сучасні погляди на анестезіологічне забезпечення в хірургічній стоматологічній практиці.	4
4.	Клінічні прояви, діагностика, диф. діагностика та методи лікування одонтогенних періодонтитів, періоститів, перикоронітів.	4
5.	Операція видалення зубів і коренів. Покази та протипокази, техніка видалення зубів та коренів.	4
6.	Етіопатогенез, основні клінічні симптоми та діагностика запальних процесів ЩЛД.	4
7.	Загальні принципи лікування запальних процесів щелепово-лицевої ділянки.	4
8.	Доброякісні пухлини та пухлиноподібні утвори.	4
9.	Клініка, діагностика та лікування передракових станів.	4
10.	Клінічні прояви, онкологічна настороженість та лікування злоякісних новоутворів зубо-щелепової системи і щелепно-лицевої ділянки.	4
11.	Клінічні ознаки та діагностика травматичних пошкоджень зубів, альвеолярних відростків.	4
12.	Клінічні ознаки та діагностика травматичних пошкоджень м'яких тканин та кісток лицевого скелету.	4

13.	Етіопатогенез та клінічна характеристика дефектів та деформацій альвеолярних відростків щелеп.	6
14	Реконструктивні операції щелепно-лицевої ділянки. Основи імплантології.	6

Теми практичних занять

Всього- 300 год.

№	Тема заняття	Години
1.	Організація хірургічної стоматологічної допомоги.	4
2.	Клінічне стоматологічне тлумачення та інтерпретація показників лабораторних досліджень у діагностиці захворювань зубо-щелепної системи пацієнтів.	4
3.	Основні укладки, що застосовуються для рентгендіагностики захворювань ЩЛД .	4
4	Спеціальні методи обстеження хворих з хірургічною патологією зубо-щелепової систем і щелепно-лицевої ділянки.	4
5	Покази та протипокази, місце та порядок проведення цифрових досліджень в стоматологічній практиці..	4
6	Порядок проведення та скерування біоматеріалів на цитологічні та гістологічні дослідження для додаткового обстеження хворих.	4
7	Способи седації та загального інгаляційного знечуження в стоматологічній практиці.	4
8.	Больові стани в хірургічній стоматологічній практиці. Механізми виникнення та лікувальної корекції гострих та хронічних больових станів.	8
9.	Дезінфекція високого бактерицидного рівня та сучасні способи стерилізації в хірургічній стоматологічній практиці	4
10.	Загальна характеристика місцевого знечуження в ЩЛД.	8
11.	.Фармакологічні препарати, що застосовуються для місцевого та загального знечуження. Покази до їх застосування	4
12.	. Ускладнення під час та після проведення місцевого знечуження	4
13.	Інтенсивна терапія та реанімація при невідкладних станах в хірургічній стоматологічній практиці	8
14.	Підготовка рук хірурга та операційного поля при проведенні хірургічних втручань в ЩЛД.	4
15.	Атипове видалення зубів. Покази, основні технічні етапи	8
16.	Методика видалення ретенуваних та напівретенуваних зубів.	4
17.	Загальні ускладнення під час та після видалення зубів.	4

18.	Клінічні ознаки одонтогенних періоститів.	4
19.	Етіопатогенез остемієлітів щелеп	4
20.	Лікування хронічного одонтогенного остеомиєліту щелеп.	4
21.	Ускладнення гнійно-запальних захворювань м'яких тканин щелепно-лищевої ділянок.	4

22.	Ускладнення гнійно-запальних захворювань м'яких тканин щелепно-лищевої ділянок.	6
23.	Клінічні ознаки та способи лікування одонтогенних періоститів	4
24.	Лікування гострого та хронічного одонтогенного гаймориту.	4
25.	Клініка хронічного одонтогенного гаймориту.	4
26.	Клініка, діагностика та лікування фурункулів та карбункулів ЩЛД.	6
27.	Клініка, діагностика та лікування актиномікозу ЩЛД.	4
28.	Клініка, діагностика та лікування туберкульозу ЩЛД.	4
29.	Клініка, діагностика та лікування гострих і хронічних артритів.	8
30.	Клінічні ознаки та діагностика остеоми щелеп.	4
31.	Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та диференційна діагностика пухлиноподібних утворень м'яких тканин.	4
32.	Хірургічні методики лікування остеогенних пухлин щелепово-лищевої ділянки.	8
33.	Етіопатогенез, клініка та діагностика папілом та міом.	4
34.	Етіопатогенез та класифікація передракових станів щелепово-лищевої ділянки.	4
35.	Лікування передракових облігатних станів.	4
36.	Злоякісні пухлини шкіри обличчя. Клінічна картина та діагностика раку шкіри обличчя.	4
37.	Злоякісні пухлини губ. Етіологія, класифікація, клініка та діагностика раку губи.	4
38.	Злоякісні пухлини язика. Класифікація, етіопатогенез, клініка, діагностика та диф. діагностика раку язика.	4
39.	Лікування раку язика.	4
40.	Класифікація та характеристика травматичних пошкоджень щелепово-лищевої ділянки.	8
41.	Надання першої допомоги при травматичних пошкодженнях тканин ЩЛД. Питання транспортної іммобілізації травмованих.	4
42.	Клінічна характеристика зламів верхньої щелепи.	4
43.	Завдання і організація медичної служби Збройних Сил України воєнного та мирного часу.	4
44.	Завдання та організаційно-штатна структура медичної служби дивізії (бригади).	4
45.	Особливості вогнепальних уражень та пошкоджень обличчя.	8
46.	Кюретаж зубо-ясенних кишень при пародонтиті.	4

47.	Методика гінгівектомії з гінгівопластикою при пародонтитах.	4
48.	Клаптева операція Цешинського-Відмана Неймана.Методика проведення операції	4
49.	Покази та протипокази до пластичних та реконструктивних операцій в щелепово-лицевій ділянці.	4
50	Лікування невrogenних захворювань ЩЛД.	4
51	Вроджені незрощення губи та піднебіння. Етіологія та патогенез.	4
52	Загальна характеристика надмірнорозвиненої та недорозвиненої верхньої щелепи. Етіологія, клініка та лікування відкритого прикусу.	4
53	Пластика переміщенням трикутних клаптів.	4
54	Основні принципи місцево-пластичних операцій на обличчі та шиї.	4
55	Види пластики клаптів на ніжці.	4
56	Класифікація дефектів та деформацій щелепно-лицевої ділянки за етіологією, патогенезом, локалізацією, характером порушення	4
57	Неврогенні захворювання ЩЛД.	4
58	Класифікація, клініка та лікування вроджених незрощень верхньої губи.	4
50	Аномалії розвитку щелеп.	4
60	Етіологія, клініка та лікування надмірнорозвиненої і недорозвиненої верхньої щелепи.	4
61	Суть та основні задачі пластичної хірургії.	4
62	Різновиди дефектів альвеолярних відростків щелеп в практичній роботі хірургів-стоматологів, їх клінічна систематизація та особливості тканинного загоєння	4
63	Поняття про дефекти та деформації тканин зубо-щелепової системи та щелепно-лицевої ділянки.	4
64	Сучасні реконструктивно-відновні технології лікування дефектів та деформацій альвеолярних відростків щелеп.	4
65	Відновлення дефектів альвеолярних відростків щелеп шляхом застосування власного щічного жирового тіла пацієнта.	4
66	Застосування клінічно відповідних показників спіральної та конусної КТ та МРТ та тривимірної МРТ як допоміжного діагностичного інструменту при діагностиці хірургічних стоматологічних захворювань.	4

Теми семінарських занять

Всього- 154 год.

№	Тема заняття	Години
1	Показники ефективності роботи хірургічних стоматологічних закладів.	4
2	Спеціальні методи обстеження хворих в хірургічній стоматологічній практиці.	4
3	Іннервація та кровопостачання тканин щелепово-лицевої ділянки.	4
4	Види загального знечуленням в щелепно-лицевій хірургії	4
5.	Фармакологічні засоби, що використовуються для місцевого знечулення.	4
6	Клінічні методи обстеження в хірургічній стоматологічній практиці.	6
7	Профілактика стоматологічних захворювань.	4
8	Проведення інтенсивної терапії та реанімаційних заходів при невідкладних станах.	4
9	Методика видалення ретенуваних та напівретенуваних зубів на верхній та нижній щелепах.	2
10	Особливості клінічного перебігу хронічного одонтогенного остеомієліту щелеп.	2
11	Місцеві та загальні ускладнення під час та після видалення зуба, лікування та профілактика.	4
12	Клінічна характеристика запальних процесів м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки, що прилягають до нижньої щелепи.	2
13	Флегмона дна порожнини рота. Топанатомія, клініка, діагностика, диференційна діагностика та лікування.	2
14	Лікування лімфаденіту ЩЛД.	2
15	Класифікація та етіопатогенез захворювань скронево-нижньощелепового суглобу .	8
16	Лікування передракових облігатних станів.	4
17	Клініка, діагностика та лікування ретенційних кист малих слинних залоз.	4
18	Етіологія, клініка, діагностика, диференційна діагностика та методи лікування адамантином.	4
19	Класифікація травматичних пошкоджень зубів, альвеолярних відростків та нижньої щелепи.	4
20	Клінічна характеристика зламів нижньої щелепи.	4
21	Методи фіксації зламів нижньої щелепи.	4
22.	ПХО ран м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки. Види швів та шовного матеріалу.	6

23.	Злами вилицевих кісток та дуг. Клініка, діагностика та лікування.	6
24.	Злами кісток носа. Клініка, діагностика та лікування.	6
25.	Зміст та основні етапи лікувально-евакуаційних заходів у військах.	6
26.	Зміст та завдання військової стоматології. Принципи організації хірургічної стоматологічної допомоги в надзвичайних ситуаціях та при бойових діях.	6
27.	Опіки обличчя. Комбіновані радіаційні ураження ЩЛД. Організація харчування та догляду за пораненими у ЩЛД на етапах	6
28.	Клінічна характеристика зламів нижньої щелепи.	8
29.	Покази та методи хірургічного лікування вроджених незрощень піднебіння.	4
30.	Базові елементи реконструктивних операцій ЗЩС. Основи хірургічного етапу імплантації.	4
31.	Трансплантати та біоматеріали, які застосовуються в сучасній стоматологічній практиці для тканинної регенерації.	6
32.	Покази та протипокази до застосування лікування за допомогою дентальних імплантатів в сучасній стоматологічній практиці	4
33.	Захист історії хвороби .	6
34.	Заключний іспит на визначення практичних навичок та теоретичних знань.	6

Теми для самостійної роботи

Всього 224 год.

№	Тема заняття	Години
1.	Рентгендіагностика захворювань щелепово-лицевої ділянки.	6
2.	Інфільтраційне знечуження щелепно-лицевої ділянки.	4
3.	Профілактика ускладнень та побічних явищ при місцевому знечуженні.	4
4.	Інтесивна терапія та реанімація при поєднаній важкій черепно-мозковій травмі.	4
5.	Покази та протипокази до операції видалення зуба.	4
6.	Етапи операції видалення зуба.	4
7.	Техніка видалення зубів та коренів на верхній щелепі.	4
8.	Техніка видалення зубів та коренів на нижній щелепі.	4
9.	Невідкладна допомога при запамороченні, колапсі та анафілактичному шоці.	4
10.	Місцеві ускладнення, які виникають після видалення зубів.	4
11.	Альвеоліт. Клініка, діагностика, лікування.	4

12.	Клінічні ознаки та способи хірургічного лікування одонтогенних періоститів.	4
13.	Методи лікування гострого остеомієліту щелеп.	2
14.	Клінічні ознаки хронічного одонтогенного остеомієліту.	4
15.	Лікування хронічного одонтогенного остеомієліту щелеп.	2
16.	Клінічна характеристика запальних процесів м'яких тканин щелепно-лищевої ділянки, що прилягають до верхньої щелепи.	6
17.	Лікування ускладнень гнійно-запальних захворювань м'яких тканин	4
18.	Профілактика запальних процесів щелепово-лищевої ділянки.	4
19.	Клініка, діагностика та хірургічні способи лікування гострого та хронічного одонтогенного гаймориту.	4
20.	Клінічні ознаки хронічного лімфаденіту ЩЛД.	4
21.	Лікування гострого лімфаденіту ЩЛД.	4
22.	Лікування хронічного лімфаденіту ЩЛД.	2
23.	Аденофлегмона. Клініка, діагностика та лікування.	4
24.	Лікування хронічного одонтогенного гаймориту.	4
25.	Клініка та діагностика хронічного одонтогенного гаймориту.	2
26.	Загальна характеристика гострих запальних захворювань м'яких тканин обличчя і шиї неодонтогенного походження.	2
27.	Перикоронарит: етіологія, патогенез, клініка, діагностика та лікування.	4
28.	Етіопатогенез та патанатомія актиномікозу. Класифікація актиномікозу голови та шиї.	2
29.	Діагностика, диференційна діагностика та лікування актиномікозу.	4
30.	Клініка, діагностика та лікування сифілісу ЩЛД.	4
31.	Специфічні запальні захворювання ЩЛД.	4
32.	Артрози та артрозо-артрити. Клінічна картина, діагностика та лікування.	8
33.	Клініка, діагностика та лікування нейрофіброматозу щелепно-лищевої ділянки.	4
34.	Доброякісні одонтогенні пухлини щелепово-лищевої ділянки. Клініка, діагностика та лікування.	4
35.	Клініка та діагностика центральної і периферичної остеобластокластоми.	4
36.	Диференційна діагностика доброякісних остеогенних пухлин.	4
37.	Лікування пухлиноподібних утворень м'яких тканин.	4
38.	Клініка, діагностика, диференційна діагностика та лікування саркоми верхньої щелепи.	4
39.	Загальна характеристика передракових захворювань ЩЛД.	4

40.	Клініка та діагностика передракових облігатних станів щелепово-лицевої ділянки.	4
41.	Клініка та діагностика передракових факультативних станів щелепово-лицевої ділянки.	4
42.	Лікування передракових факультативних станів.	4
43.	Діагностика, диференційна діагностика та лікування раку шкіри обличчя.	4
44.	Лікування раку губи.	4
45.	Клініка, діагностика, диф. діагностика раку слизової оболонки порожнини рота.	4
46.	Лікування раку слизової оболонки порожнини рота.	4
47.	Клініка, діагностика та лікування злоякісних пухлин верхньої щелепи.	4
48.	Клініка, діагностика та лікування злоякісних пухлин нижньої щелепи.	4
49.	Загальна характеристика травматичних пошкоджень щелепово-лицевої ділянки.	8
50.	Особливості лікування при травматичних пошкодженнях тканин щелепово-лицевої ділянки.	8
51.	Методика гінгівотомії при лікуванні пародонтитів.	4
52.	Покази та протипокази до операції гінгівектомії з гінгівопластикою при пародонтитах.	4
53.	Хірургічні методи остеопластики при пародонтиті.	4
54.	Помилки і ускладнення на різних етапах відновлення дефектів тканин щелепно-лицевої ділянки, методи їх усунення та профілактики.	4
55.	Профілактика ускладнень при хірургічному лікуванні дефектів та деформацій альвеолярних відростків щелеп.	4

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання дозволяють лікарям оволодіти аналітико- діагностичними, предметно-спеціальними, інформаційно-комунікаційними та соціально-психологічними компетентностями.

Методами навчання на кафедрі стоматології післядипломної освіти ДВНЗ «УжНУ»:

- висвітлення проблемних питань на лекціях, які читаються із використанням мультимедійних презентацій;
- вирішення ситуаційних задач на заняттях, моделювання наближених до клініки ситуаційних завдань;
- обговорення та аналіз якості виконання маніпуляцій, проведених під час практичних занять;
- тестування на практичних заняттях (тести для вхідного та заключного рівня знань);
- відпрацювання практичних навичок у навчально-практичних центрах та клінічних залах у вільний від навчання час та консультації викладачів;
- самостійна аудиторна і позааудиторна робота згідно з планом кафедри.

7. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання поточної навчальної діяльності

Використовується усний чи письмовий контроль по питаннях теми заняття чи семінару та вирішення ситуаційних задач і тестів. В період самостійної практичної діяльності проводиться клінічний розбір хворих (доповідає лікар — здобувач освіти) та оцінюється якість виконання лікарем — здобувачем освіти мануальних навичок при курації хворих.

Критерії оцінювання поточного контролю рівня знань

Поточний контроль знань здобувачів освіти проводять на кожному практичному занятті з опитуванням 100% присутніх, а також на підсумкових заняттях після вивчення окремих вузлових тем. Оцінка «відмінно» – здобувач освіти вільно володіє матеріалом програми, вміє поставити діагноз, провести диференціальний діагноз та провести лікування стоматологічних захворювань. Оцінка «добре» – здобувач освіти вільно володіє матеріалом програми, вміє діагностувати, проводить диференціальний діагноз та лікувати основні стоматологічні захворювання, але відповіді не є вичерпними. Оцінка «задовільно» – здобувач освіти задовільно розуміє об’єм програми, спроможний відповідати на спрощені навідні питання, практичні навички. Оцінка «незадовільно» – знання здобувач освіти нижче вимог для «задовільно».

8. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Націлена на поглиблення теоретичних знань, а також вдосконалення і закріплення практичних умінь і навичок, необхідних для розв’язання складних задач і проблем у процесі подальшої професійної діяльності лікарів зі спеціальності 221 Стоматологія. Сприяє розвитку соціальних навичок. Навчальний процес проходить традиційно а також і у змішаній формі дистанційного навчання з використанням електронних технологій в режимі реального часу, що передбачає присутність слухачів, які мають можливість подавати свої запитання та отримувати відповіді та з доступом до наданих викладачем навчальних матеріалів слухачу в зручний для нього час згідно ПОЛОЖЕННЯ про систему безперервного професійного розвитку медичних та фармацевтичних працівників ЗАТВЕРДЖЕНО постановою Кабінету Міністрів України від 14 липня 2021 р. № 725.

Цикл спеціалізації «Хірургічна стоматологія» завершується захистом клінічної історії хвороби пацієнта з покроковим персоніфікованим цифровим протоколом плану і динамікою лікування, як складової атестаційної оцінки

рівня знань та вмінь володіння практичними навичками слухача.

Кожен курсант обирає свою тему клінічного випадку для написання цифрової клінічної історії хвороби пацієнта. Примітка: якщо Ви практикуючий лікар то, можете обрати історію хвороби свого пацієнта, якого Ви лікуєте або вже провели лікування. У випадку відсутнього практичного досвіду роботи, обираєте тему, яка для Вас є найбільш цікавою або звертаєтесь за допомогою до свого викладача, який разом з Вами погодить тематику клінічного випадку. Після цього, Ваша тема роботи реєструється на кафедрі і вноситься в папку на Google диску де буде підтримуватись зв'язок за процесом консолідованого виконання Вашої роботи. Кафедра стоматології післядипломної освіти, ст. лаборант через пошту kaf-stomat-po@uzhnu.edu.ua надасть доступ до папки за посиланням на Вашу пошту і пошту викладача, з яким Ви будете співпрацювати (для цього Вам надається термін 3 дні).

Захист клінічної історії хвороби пацієнта відбувається в кінці циклу навчання дистанційно на платформі Google Meet (у режимі реального часу) з представленням Вашої роботи у вигляді презентації з описом та візуалізацією її у фото та відеоформаті (для створення презентації користуєтесь програмою Power Point) або офлайн на кафедрі. Оцінку виконаної роботи проводить сформована фахова група професорсько-викладацького складу.

Примітка: для правильності оформлення клінічної історії хвороби пацієнта використовуйте:

1. Форма 043/о: зразок, оформлення та заповнення медичної карти стоматологічного хворого <https://medplatforma.com.ua/article/508-medichna-karta-stomatologchnogo-hvorogo-pravila-zapovnyuvannya#ancex1>

2. Інструкція щодо заповнення форми первинної облікової документації № 043-1/о «Медична карта ортодонтичного пацієнта № ____ » <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1005-13#Text>

Відвідування занять є обов'язковим. Пропущені через хворобу заняття

мають бути відпрацьовані упродовж 1 місяця в індивідуальному порядку з наданням довідки про хворобу. Пропущені заняття з неповажних причин повинні бути відпрацьовані впродовж 2 тижнів із наданням довідки-дозволу на відпрацювання. Пропущені заняття з поважних причин (участь у конференції, олімпіаді, змаганнях тощо) слід відпрацювати впродовж 2 тижнів з наданням довідки-дозволу.

Відпрацювання практичних занять відбуваються на кафедрі стоматології післядипломної освіти згідно розробленого графіку відробок, дистанційно у вигляді презентації на 30-40 слайдів, по тематиці пропущеного заняття. За одну відробку можна відпрацювати дві теми у одного викладача. Презентації на відпрацювання інтерни надсилають викладачу відповідної дисципліни, який робить її експертну оцінку. Відпрацьоване заняття у вигляді презентації викладач надсилає її на пошту відробок vidrobkuro@gmail.com, де проводиться реєстр відробок у відповідному журналі. Лікар отримує залік лише за умови відпрацювання практичних занять та лекцій і отримання мінімального балу.

Лікар повинен уникати будь-яких порушень академічної доброчесності: шахрайство, плагіат та інші.

Недопустимими є запізнення на заняття та пропуски без поважних причин; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування чи виконання письмових завдань (якщо це не передбачено умовами завдання), плагіат. Списування під час письмової роботи заборонено (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Заохочується активність, ініціативність, творчий підхід.

9. ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Екологічні аспекти карієсу зубів та хвороб пародонту: монографія /Горзов І.П., Потапчук А.М. – 1998. – 225 с.
2. Основи стоматології: навч. посіб., 2-е вид. /Потапчук А.М. – Ужгород. 2006. – 450 с.
3. Сучасна фізіотерапія та діагностика в стоматології: навч. посіб. / А. М. Потапчук, П. П. Добра, В. В. Русин, О. Ю. Рівіс. - Ужгород: Бреза А. Е., 2012. - 449 с.
4. Стоматологія: у 2 книгах. — Книга 1: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / М.М. Рожко, З.Б. Попович, В.Д. Куроєдова, А.М. Потапчук та ін.; за ред. М.М. Рожка
5. Алгоритми надання невідкладної медичної допомоги в стоматологічній практиці [Текст]: [навч. посіб.] / [Н. І. Жеро, Н. М. Маляр-Газда, В. М. Криванич; під ред. Н. І. Жеро]. - Ужгород: Сабов А. М., 2018. - 83 с.
6. Hygiene and human ecology.Publishing house/ O.V.Fera, Ye.Ya. Kestenko, V.M. Kryvanych// UzhNU “Goverla”.- 2019. – P. 247
7. Будова та функція жувального апарату людини: навчальний посібник/ Савичук НО, Клітинська ОВ, Мочалов ЮО,Джуца Петер// Ужгород: ПРАТ «Видавництво «Закарпаття»2014.- 112 с.
8. Гематологічна абеткаСтоматолога: методичні рекомендації/Гасюк НВ, Клітинська ОВ, Криничко Ф.//Тернопіль - Ужгород, 2017. - 32с.
9. Додаткові методи обстеження в стоматології: початковий посібник/Гасюк НВ, Клітинська ОВ, Черняк ВВ, Бородач ВО, Криванич ВМ.//Тернопіль 2017.- 120с
10. Профілактика стоматологічних захворювань: початковий посібник/ Клітинська О.В., Костенко Є.Я, Гасюк Н.В. (разом 15 авторів)// Ужгород, 2019. – 87с.
11. Аветіков ДС, Ставицький СА, Локес КП, Яценко ІВ. Оцінка ефективності аугментації альвеолярного гребня на етапі підготовки до дентальної імплантації. Вісник проблем біології і медицини. 2016; 1(131): 240-2.
12. Архипова АЮ, Котлярова М.С, Новичкова СГ, Агапова ОИ, Куликов ДА, Куликов АВ, и др. Новые биорезорбируемые микроносители на основе фиброина шелка. Бюллетень экспериментальной биологии и медицины. 2015; 160 (10): 497-501.
13. Басин ЕМ, Медведев ЮА. Принципы лечения остеонекрозов верхней челюсти у лиц с наркотической зависимостью. Тихоокеанский медицинский журнал. 2013; 1: 87-9.
14. Бахадова ЭМ, Карпов СМ, Апагуни АЭ, Карпова ЕН, Апагуни ВВ, Калоев АД. Отдаленные последствия минно-взрывной травмы на нейрофизиологическое состояние головного мозга. Фундаментальные исследования. 2014; 2: 28-33.

15. Березина ОЯ, Кириенко ДА, Маркова НП, Пергамент АЛ. Синтез микрои нанонитей пентаоксида ванадия методом электроспиннинга. Журнал технической физики. 2015; 85 (9): 105-10.
16. Бойчук-Товста ОГ. Дослідження активності маркерів кісткового метаболізму у вагітних жінок, хворих на генералізований пародонтит, на тлі залізодефіцитної анемії. Український журнал медицини, біології та спорту. 2018; 3(5): 198-202.
17. В. П. Неспрядько, П. В. Куц. Дентальна імплантологія. Основи теорії та практики. Навчальний посібник. Київ, «Самміт-книга», 2015. – 348 с.
18. Довідник лікаря “Злокачественные новообразования гемопоетической системы” / Дягиль И.С., Клименко С.В., Матлан В.Л., Пономарева О.В.; под ред. В.Ф.Чехуна, О.В.Пономаревой. - 2012 - 590 с.
19. Гаврильців СТ. Вивчення оптичної щільності щелепових кісток у хворих із радикальними кістами на тлі остеопорозу та без порушень мінерального обміну. Клінічна стоматологія. 2017; 3: 29-36.
20. Гаврильців СТ, Вовк ЮВ, Грушка ОІ. Вивчення активності біохімічних показників кісткового метаболізму в нижніх щелепах, уражених радикальними кістами, у хворих із різним станом мінерального обміну. Вісник наукових досліджень. 2019; 2: 72-7.
21. Гребнев ГА, Бородулина ИИ, Ягубов ГМ, Чернегов ВВ, Тегза НВ. Оценка костного регенерата после удаления радикальной кисты нижней челюсти. Инфекции в хирургии. 2015; 13 (1): 27-30.
22. Гударьян АА, Мащенко ІС, Шандиба СІ. Генерализованный пародонтит у больных сахарным диабетом 2 типа. Тактика и особенности хирургического лечения. Д.: LAP LAMBERT Academic Publishing. 2019:157.
23. Гук ЮМ, Гайко ОГ, Зима АМ, Кінча-Поліщук ТА, Зотя АВ. Рентгенівська денситометрія в оцінці структурнофункціонального стану кісткової тканини в пацієнтів із недосконалим остеогенезом. Боль, суставы, позвоночник. 2014; 1-2 (13-14): 42-6.
24. Жаркова ИИ, Староверова ОВ, Воинова ВВ, Андреева ВН, Шушкевич АМ, Склянчук ЕД. и др. Биосовместимость матриц для тканевой инженерии из поли-3-оксибутирата и его композитов, полученных методом электроформования. Биомедицинская химия. 2014; 60 (5): 553-60.
25. Зорина ОА, Борискина ОА, Магомедов РН, Проходная ВА, Миронычева КВ, Васильев АВ. Динамика костного метаболизма после хирургического лечения хронического генерализованного пародонтита с подсадкой различных костно-пластических материалов по показателям ротовой жидкости. Стоматология. 2019; 2 (98): 27-30.

26. Иорданишвили АК, Слугина АК, Балин ДВ, Сериков АА. Возрастные особенности распространенности хронических периапикальных очагов одонтогенной инфекции у взрослых людей. *Человек и его здоровье*. 2015; 2: 23-8.
27. Каприн АД, Поляков АП, Ратушный МВ, Маторин ОВ, Филюшин ММ, Васильев ВН. И др. Клиническое наблюдение одномоментного устранения сквозного комбинированного орофациального дефекта с использованием двух микрохирургических аутоотрансплантатов. *Опухоли головы и шеи*. 2015; 5 (2): 45-54.
28. Клабуков ИД, Балясин МВ, Лյондуп АВ, Крашенинников МЕ, Титов АС, Мудряк ДЛ. и др. Ангиогенная витализация биосовместимого и биodeградируемого матрикса (экспериментальное исследование *in vivo*). *Патологическая физиология и экспериментальная терапия*. 2018; 62 (2):53-60.
29. Козадаев МН. Особенности изменений микроциркуляции при субкутанной имплантации скаффолдов на основе поликапролактона и гидроксиапатита: автореф. дис. к. мед. н. 2017; 127.
30. Корнієнко ММ. Ведення раннього післяопераційного періоду після цистектомії із застосуванням препарату на основі бензидаміну гідрохлориду. *Новини стоматології*. 2015; 2: 45-8.
31. Кошель ИВ. Клинико-морфологические аспекты лечения одонтогенных кист верхней челюсти, проникающих в верхне-челюстной синус. *Научный альманах*. 2016; 3-3 (17): 313-20.
32. Лекишвили МВ, Склянчук ЕД, Акатов ВС, Очкуренко АА, Гурьев ВВ, Рагинов ИС. и др. Костнопластические остеоиндуктивные материалы в травматологии и ортопедии. *Гений ортопедии*. 2015; 4: 61-7.
33. Насонова МВ, Шишкова ДК, Антонова ЛВ, Севостьянова ВВ, Кудрявцева Ю.А, Барбараш ОЛ. и др. Результаты субкутанной имплантации полимерных матриксов на основе поликапролактона и полигидроксibuтирoвалерата, модифицированных ростовыми факторами. *Современные технологии в медицине*. 2017; 9 (2): 7-18.
34. Николаюк ВИ, Кабанова АА, Карпенко ЕА. Денситометрия диагностике патологии челюстно-лицевой области. *Вестник ВГМУ*. 2015; 14 (5): 114–20.
35. Ольхов АА, Горшенев ВН, Староверова ОВ, Бондаренко ЛВ., Перов ВИ, Иорданский А.Л. Морфология волокнистых матриксов медицинского назначения из поли-3-оксибутирата, полученных методом электроформования. *Все материалы. Энциклопедический справочник*. 2018; 7: 2-9. Павлов ОД. Біохімічні маркери сироватки крові кроликів після імплантації на діафізі стегнової кістки пластин на основі полілактиду, гідроксиапатиту та трикальційфосфату. *Актуальні проблеми сучасної медицини*. 2018; 18 (1): 184-7.

36. Потапчук АМ, Русин ВВ, Оніпко ЄЛ, Алмаші ВМ, Цуперяк СС. Оптимізація ефективності лікування пацієнтів з періапикальними ураженнями молярів нижньої щелепи. *Новини стоматології*. 2019; 3: 6-11.
37. Пантус АВ, Ярмошук ІР, Грекуляк ВВ, Когут ВЛ, Малендевич ТЛ. Порівняльний аналіз ефективності використання волокнистого матриксу та полімерних мембран з метою відновлення кісткових дефектів нижньої щелепи після процедури енуклеації. *Вісник проблем біології і медицини*. 2019; 1-2(149): 368-72.
38. Пантус АВ. Вивчення морфометричних характеристик колагенових волокон на пізніх термінах субкутанної імплантації пористого волокнистого матриксу. *East European science journal*. 2019; 5 (45)6: 15-22.
39. Пантус АВ, Рожко ММ, Ковальчук НЄ, Пантус ПВ. Імуногістохімічна оцінка остеокондуктивних властивостей волокнистого полімерного матриксу при заміщенні кісткового дефекту на різних термінах в експерименті. *Вісник проблем біології і медицини*. 2020; 4 (158): 281-4.
40. Пантус АВ, Рожко ММ, Ковальчук НЄ, Ярмошук ІР. Вплив різних концентрацій полімеру на структуру мікрОВОЛОКОН у волокнистому матриксі. *Вісник проблем біології і медицини*. 2021; 1 (159): 174-6.
41. Успенская ОА. Исследование биохимических показателей костного метаболизма ротовой жидкости при лечении агрессивных форм пародонтита. *Проблемы стоматологии*. 2019; 15 (1): 68-73.
42. Akinyamoju AO, Gbadebo SO, Adeyemi BF. Periapical lesions of the jaws: a review of 104 cases in Ibadan. *Ann. Ib. Postgrad. Med*. 2014; 12 (2): 115-9.
43. Aladelusi T, Akinmoladun V, Olusanya A, Akadiri O, Fasola A. Analysis of Road Traffic Crashes-Related Maxillofacial Injuries Severity and Concomitant Injuries in 201 Patients Seen at the UCH, Ibadan. *Cranio-maxillofac. Trauma Reconstr*. 2014; 7 (4): 284-9.
44. Baghaei F, Zargaran M, Najmi H, Moghimbeigi A. A clinicopathological study of odontogenic cysts and tumors in Hamadan. *Iran. J. Dent. (Shiraz)*. 2014; 15 (4): 167-72.
45. Berwig KH, Baldasso C, Dettmer A. Production and characterization of poly(3-hydroxybutyrate) generated by *Alcaligenes latus* using lactose and whey after acid protein precipitation process. *Bioresour. Technol*. 2016; 218:31-7.
46. Cahill TJ, Gandhi R, Allori AC, Marcus JR, Powers D, Erdmann D. et al. Hardware Removal in Cranio-maxillofacial Trauma: A Systematic Review of the Literature and Management Algorithm. *Ann. Plast. Surg*. 2015; 75 (5):572-8.
47. Camargo AJ, Côrtes ARG, Aoki EM, Baladi MG. Analysis of bone quality on panoramic radiograph in osteoporosis research by fractal dimension. *Applied Mathematics*. 2016; 7 (4): 375-86.

48. Chacko R, Kumar S, Paul A, Arvind. Spontaneous bone regeneration after enucleation of large jaw cysts: a digital radiographic analysis of 44 consecutive cases. *J. Clin. Diagn. Res.* 2015; 9 (9): 84-9.
49. *Dental Implant Prosthetics* Carl E. Misch. Elsevier Health Sciences, 2014. - 1008 c.
50. *Fundamentals of Implant Dentistry*. Gerard Byrne. John Wiley & Sons, 2014. - 264 c.
51. Geiger M, Blem G, Ludwig A. Evaluation of ImageJ for Relative Bone Density Measurement and .